

ΕΡΩΣ – ΗΡΩΣ

Ἡ βάρκα ἀραγμένη στήν ἀκρογιαλιάν, ἡ μπαρούμα* δεμένη ἔξω εἰς ἕνα βράχον, δίπλα εἰς τήν ἄμμον τοῦ Χειμαδιοῦ, παραπέρα ἀπό τὸ Μικρὸ Μουράγιο τῆς Πιάτσας, κάτω ἀπὸ τὸν βραχώδη κρημνὸν τοῦ Πανωμαχαλᾶ.

Καὶ ὁ μικρὸς ναύτης, ὁ Γιωργῆς τῆς Μπούρμπαινας, ἐξαπλωμένος ἐπάνω εἰς τὴν πρύμνην, μὲ μίαν βελόντζαν τυλιγμένος, βωβός, ἀκίνητος, μὲ ἀνοικτὰ τὰ ὄμματα, σπινθηρίζοντα εἰς τὸ σκότος, ὡμοίαζε μὲ τὸν δράκον τοῦ παραμυθιοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐκοιμᾶτο μὲ ἀνοικτὸν τὸ ὄμμα. Δὲν ἐξήρχετο στεναγμὸς οὔτε πνοὴ ἀπὸ τὸ στόμα του. Τὸ στῆθός του δὲν ἐκολποῦτο. Θὰ ἔλεγεσ ὅτι ἀνέπνεε πρὸς τὰ ἔσω, ὅτι ἐξῆ μόνον ζῶν ἐνδόμυχον.

Εἶχαν περάσει τὰ μεσάνυχτα πρὸ πολλοῦ. Ὅλιγα φῶτα ἐφαίνοντο ἀκόμη λάμποντα ἀμυδρῶς εἰς τοὺς φεγγίτας τῶν οἰκιῶν, ὀλόγυρα, σιμὰ εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν. Γαλήνιος ἡ θάλασσα ἐκοιμᾶτο, καὶ μόνον εἰς τὴν ἀκροπελαγιάν ὡς ρογχάλισμά της ἐρρόχθει, ἐφλοίσβιζε μελαγχολικῶς φωσφορίζον τὸ κύμα. Καὶ ἡ βάρκα ἐλίκνιζετο ἐλαφρά, ὡς διὰ τῆς ἀπαλωτέρας μητρικῆς θωπείας. Καὶ ὁ φωσφορισμὸς τοῦ κύματος ἀπῆντα εἰς τὸν σπινθηρισμὸν τοῦ ὀμματος τοῦ ναύτου. Ἦτο καρφωμένον, ἐμπηγμένον ἀτενῶς τὸ ὄμμα του εἰς ἕν σημεῖον, εἰς μίαν οἰκίαν, ὑψηλά, ὄχι μακράν, ἐπάνω ἀπὸ τοὺς βράχους. Ἀνοικτὰ ἦσαν τὰ παράθυρα, αἱ ὕαλοι κλεισμένοι, φῶς μέγα ἔφεγγεν εἰς τὰς ὕαλους. Καὶ ἔβλεπεσ συχνὰ εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο σκιὰς κινουμένας, φευγούσας εἰκόνας, πρόσωπα καὶ ἰνδάλματα. Ὁ μικρὸς ναύτης ἐκοίταζεν ἀπλήστως, καὶ δὲν ἀνέπνεεν οὔτε ἐμορμύριζεν.

Ἦκουε μετὰ πολλοὺς ἄλλους κρότους καὶ ἤχους καὶ μετὰ ὕπνους καὶ ὄνειρα καὶ νευρικοὺς τιναγμούς, ἤκουε πότε-πότε σιγῶντα καὶ πάλιν θορυβοῦντα διὰ μακρῶν βιολιά, λαγοῦτα, λαλούμενα. Καὶ ἐνωτίζετο ρυθμικὸν κρότον χοροῦ, καὶ ἐνηγεῖτο ἄσματα καὶ ἐκδηλώσεις χαρᾶς καὶ εὐθυμίας. Καὶ ὅλα τοῦ ἐφαίνοντο ἀσυνάρτητα, ἀκατάληπτα καὶ βόμβος ἀναρθρὸς ἤχει εἰς τὰ ὦτά του. Δι' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε πλέον ἄσμα οὔτε φθόγγος οὔτε ἤχος, ἱκανὸς νὰ ἐκφράσῃ τὸ τί ὑπέφερε.

Τοῦ εἶχεν εἰπεῖ ἀποβραδὺς ὁ κυβερνήτης τῆς βάρκας, ὁ καπετὰν Κωνσταντῆς ὁ Σιγουράντσας:

— Αὔριο, πρωὶ-πρωί, μὲ τὸ καλὸ, ἔχουμε ναῦλο. Θὰ τοὺς κουβαλήσουμε πέρα' (ἔδειξε τὴν συνοικίαν ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, καὶ εἶτα ἔκαμε κυματοειδῆ κίνησιν τῆς χειρὸς πρὸς δυσμὰς). Νὰ 'χης τὸ νοῦ σου.

— Ποιανούς θὰ κουβαλήσουμε; ἠρώτησεν ὁ μικρὸς ναύτης.

— Δὲν ξέρω τί ὥρα θὰ ξεμπερδέψουμε, ἐπανελάβεν ὁ κυβερνήτης, δεικνύων ἐπιμόνως τὴν συνοικίαν. Μπορεῖ νὰ μᾶς σηκώσουν τὸ ταχύ-ταχύ, πρὶν φέξῃ. Νὰ 'χης τὸ νοῦ σου.

— Ποιοὶ εἶναι ποὺ θὰ μᾶς σηκώσουν; ἠρώτησε πάλιν ὁ Γιωργῆς.

— Καλὰ εἶναι νὰ πλαγιάσῃς μὲς στὴ βάρκα. Θέλεις πάλι νὰ πᾶς στὴ γριά σου νὰ κοιμηθῇς, πρὶν χαράξῃ, νὰ 'σαι στὸ πόδι, ἅμα βγῇ ὁ ἀστέρας. Τάχατες πὼς ντρέπεται ἡ νύφη, κατάλαβες, νὰ τὴν караβώσουνε, νὰ κινήσῃ ἀπ' τὸ χωριὸ μέρα μεσημέρι. Νὰ 'χης τὸ νοῦ σου.

— Ποιὰ νύφη; ἠρώτησε μὲ χάσκον τὸ στόμα ὁ Γιωργῆς.

Ἄλλ' ὁ Σιγουράντσας ἀπῆλθε, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ.

Ὁ μικρὸς ναύτης δὲν ἦτο ἐνήμερος εἰς ὅλας τὰς εἰδήσεις καὶ εἰς ὅλα τὰ συμβάντα τοῦ χωρίου. Ἐταξίδευε δύο φορὰς τὴν ἐβδομάδα, μικρὰ ταξιδάκια, πότε κατὰ διμηνίαν ἐν μακρότερον, τὰ ὅποια ὅλα ὁ караβοκύρης του, ὁ καπετὰν Κωνσταντῆς, περιέγραφε δι' ἐπιρρημάτων ὡς ἐξῆς: Πότε πέρα, πότε ἀντίκρυ, πίσω, μέσα, πάνω, πότε κάτω. Μίαν φορὰν, χαριζόμενος εἰς ἕνα χερσαῖον, εὐηρεστήθη νὰ ἐπεξηγήσῃ τί ἐσήμαινον ταῦτα. Ἡ πέρα, στὰ χωριά, ἡ ἀντίκρυ, στὸ Γριπωνήσι, ἡ πίσω, στήν Κεχρεά, ἡ μέσα, στὴ Στυλίδα, ἡ πάνω, στὴ Σαλονίκη, ἡ κάτω, στὸν Πειραιᾶ.

Ὁ Σιγουράντσας εἶχε κάμει πολλὰ ταξίδια, καὶ πρὶν περάσῃ στὰ χαρτιά κυβερνήτης μὲ τὴν φελούκαν αὐτήν. Εἶχε φάγει τὴν θάλασσαν μὲ τὴν φούχταν. Ἀπέκτησε δύο ἢ τρεῖς βρατσέρας ἰδικὰς του, ἔπεςεν ἔξω ἡ ἐβούλιαξε καὶ μὲ τὰς τρεῖς, καὶ τώρα ἦτο μόνον διὰ τὰ «χαρτιά» караβοκύρης. Ἡ βάρκα αὐτή, ἡ Ἐλεοῦσα, ὅπως τὴν ὠνόμαζαν, ἦτο κτῆμα τοῦ Γιωργῆ τοῦ Μπούρμπα. Τὴν εἶχεν ἀποκτήσῃ μὲ τοὺς κόπους του, ὄχι ἀπὸ κληρονομίαν, οὔτε ἀπὸ στραβοῦ διαβόλου, οὔτε ἀπὸ κελεπούρι. Μικρὸς-μικρός, ἀπὸ τότε ποὺ ἐγύριζε ξυπόλυτος, μ' ἕνα βρακὶ αἰωνίως ἀνασηκωμένον ὡς τὰ γόνατα, μ' ἕνα ὑποκάμισον ἕως τοὺς ἀγκῶνας ἀνασκουμπωμένον, κρατῶν μικρὸν γάντζον μὲ καλαμῖαν, τὸν ὅποιον παρ' ὀλίγον θὰ ἐχρειάζετο νὰ μάθῃ ὁ ἴδιος τὴν γύφτικὴν τέχνην διὰ νὰ τὸν κατασκευάσῃ, ἀφοῦ ἐπὶ ἐβδομάδας καὶ μῆνας ἐπαρακαλοῦσε τὸν Γιαλαδρίτσαν, τὸν Γύφτον τοῦ ναυπηγείου, νὰ τοῦ τὸν φτιάσῃ, προσφέρων αὐτὸς τὸ σίδερον, τὸ ὅποιον εἶχε κλέψῃ ἀπὸ τὸν πεσμένον ἔξω σκελετὸν μιᾶς σκούνας, καὶ δὲν τὸν ἔπειθε τέλος, μετὰ πολλὰ, μίαν Κυριακὴν

πρωί, έπέτυχε νά τόν εύρῃ ξεμέθυστον, καί τόν έκατάφερε νά σφυρηλατήσῃ τὸ σίδερον, ἀναλαβὼν αὐτὸς νά δουλεύῃ τὰς φύσας, καί οὕτω ήξιώθῃ ν' ἀποκτήσῃ γάντζον· ἀπὸ τότε, λέγω, ποῦ ἐγύριζε μὲ τὸν γάντζον τοῦ ἀπὸ ἀκρογιαλιὰν εἰς ἀκρογιαλιάν, θαλασσωμένος μέχρι μηνῶν καί βουβώνων, κυνηγῶν τὰ ὀχταπόδια, ἐβγάδων κοχύλια καί σκουλήκια διὰ δολώματα, πηγαίνων ὡς μοῦτσος μὲ ὅλες τὲς βάρκες καί τὲς ψαροπούλες, ἀπὸ τότε εἶχεν ἀρχίσει νά πιάνῃ λεπτά. Καί εἰκοσαετῆς ἤδη εἶχεν ἀποκτήσῃ τὴν βάρκαν αὐτὴν μὲ τὸν ἰδρωτὰ του.

Ἀλλ' ὁ γραμματεὺς τοῦ λιμεναρχείου τοῦ γ' παραλίου τμήματος δὲν ήθέλησε νά τοῦ δώσῃ πασσάγιο* οὔτε δίπλωμα κυβερνήτου, λέγων ὅτι ἦτο παραπολὺ νέος διὰ νά κυβερνᾷ πλοῖον, καί φρονῶν ἴσως ὅτι θὰ εἶχεν ἐξοδεύσει ὅλα ὅσα εἶχεν εἰς τὸ ναυπηγεῖον, καί ἦτο ἀνάγκη νά κάμῃ ὀλίγα ταξίδια, ὑπὸ ἄλλον κυβερνήτην, διὰ νά τοῦ μείνουν τίποτε λεπτά.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Σιγουράντσας εἶχε τὴν ἔξιν τοῦ προστάσσειν, καί ἐφέρετο πρὸς τὸν Γιωργήν ὡς πρὸς μοῦτσον, ἥ, ἂν θέλετε, μοῦστον, δηλαδὴ νέον ἀνάγκην ἔχοντα προστασίας καί συμβουλῶν. Ὁ νέος τὸν ήνείχετο πρὸς καιρόν, ἐλπίζων ὅτι τάχιστα θ' ἀπέκτα «τὰς ἀπαιτουμένας ναυτικὰς γνώσεις» διὰ νά λάβῃ δίπλωμα.

Χθὲς ἀκόμη, τὸ Σάββατον, εἶχαν ἐπαναπλεύσει ἀπὸ τὸ τελευταῖον ταξίδι, καί σήμερον Κυριακὴν, τὸ βράδυ, ὁ κυβερνήτης ἔδιδεν εἰς τὸν Γιωργήν τὰς ἀτελεῖς ἐκείνας πληροφορίας καί τὰς ἀσαφεῖς ὁδηγίας, ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νά διανυκτερεύσῃ ἐπὶ τῆς λέμβου, διότι εἶχαν ναῦλον, καί πιθανὸν ἦτο ν' ἀπέπλεον λίαν-λίαν πρωί, καθόσον «ἡ νύφη ἐντρέπετο νά μπαρκάρῃ μέρα μεσημέρι». Ποία νύφη;

Δὲν ἦτο ἐνήμερος εἰς τὰς εἰδήσεις τοῦ χωρίου. Ἦτο ἄνθρωπος τῆς θαλάσσης καί ὄχι τῆς ξηρᾶς. Ἀλλ' ἦτο πιστὸς εἰς τὸ καθήκόν του.

Ἄμα ἐνύκτωσεν, ἐδείπνησε λιτῶς μὲ τὴν μητέρα του, τὴν γραῖαν χήραν Μπούρμπαιναν, καί μὲ τὰ δύο μικρὰ παιδιά τῆς ὑπάνδρου ἀδελφῆς του, εἴτα ἐσηκώθη, ἐφόρεσε τὰ ναυτικά του, ἤναψε τὸ φαναράκι, ἐκαληνύκτισε τὴν γραῖαν μητέρα του, ἐπῆρε τὴν εὐχὴν της, λέγων ὅτι θὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν βάρκαν, διότι θὰ ἔχουν ταξίδι αὐριον τὸ πρωί.

Ἡ γραῖα ήθέλησε νά τοῦ κάμῃ μερικὰς παρατηρήσεις, διατί νά κοιμηθῇ εἰς τὴν βάρκαν καί ὄχι εἰς τὸ σπίτι, ἀλλ' αὐτὸς, μὴ γνωρίζων ποίας ἀφορμὰς εἶχεν ἐκείνη, δὲν ἔδωκε προσοχήν, οὐδὲ ὑπώπτευσεν τίποτε. Ἐπέμεινεν ὅτι ἦτο καλὺτερον νά πλαγιάσῃ εἰς τὴν βάρκαν, καί ἀπῆλθε.

Διευθύνθη εἰς τὸν βράχον τοῦ Πανωμαχαλαῖ, κατέβη μὲ ἀσφαλὲς βῆμα, ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, ἔσυρε τὴν μπαρούμαν, τὸ σχοινὶ τῆς βάρκας, κ' ἐπήδησε μέσα. Ἐκρέμασε τὸ φανάρι ἀπὸ ἓνα σκαλμόν, πρὸς τὰ ἔσω τῆς λέμβου, ἔψαξε κάτωθεν τῆς πλώρης, ἔβγαλε μίαν καπόταν, μίαν βελέντζαν κ' ἐν προσκέφαλον, ἐξεδύθη τὴν καμιζόλαν* του, ἔστρωσεν ἐπάνω τῆς πρύμνης, ἔκαμε τρεῖς σταυροὺς πρὸς ἀνατολάς, κ' ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ προχείρου στρώματος.

Ἀπεκοιμήθη σκεπτόμενος τοὺς αἰνιγματώδεις λόγους τοῦ καπετὰν Κωνσταντῆ, τοῦ караβοκύρη. Μετὰ πολλὴν ὥραν ἀνετινάχθη ὑπὸ σφοδροῦ κλονισμοῦ κ' ἐξύπνησε. Τί ἦτο;

Τουφεκιές, τρομπονιές. Φῶτα καί χαρὲς ἀντικρύ. Ἐπειτα πάλιν ὕπνος, ὄνειρον, ἐγρήγορσις, πνίκτης, κακὸς ἐφιάλτης. Ἐπειτα φθόγγοι μελωδικοὶ καί βιολιά καί λαγοῦτα. Ποῦ; Ἀπέναντί του, ἄνωθεν τοῦ κρημνοῦ, ὕπερθεν τοῦ κατωφεροῦς βράχου, εἰς μίαν μικρὰν οἰκίαν. Τὰ παράθυρα κατάφωτα, καί ζωὴ καί κίνησις ἐκεῖ διακόπτουσα τὴν ὁμαλὴν ήρεμίαν καί κρατοῦσα τῶν μονοτόνων ψιθύρων τῆς νυκτός. Τί συνέβαινεν;

Ἐφαίνετο νά εἶναι οἰκογενειακὴ τις χαρὰ κ' ἐορτή. Κάτι ὡς γάμος.

Ὅταν εἶδε τὴν οἰκίαν καί τὴν ἀνεγνώρισεν, ὁ νέος ήσθάνθη μέσα, βαθιὰ εἰς τὰ σωθικά του, σπαραγμὸν ἀπερίγραπτον.

Ὑπανδρεύετο λοιπὸν τὸ Ἀρχοντῶ; Αὐτὴ τάχα ἦτο ἐκείνη, περὶ ἧς ὠμίλει ὁ Σιγουράντσας; Αὐτὴ, ἡ νύφη;

Εἶχε μάθει πρὸ ἡμερῶν ὅτι ἡ μάμμα της τὴν ἐπανδρολογοῦσε μ' ἓνα νοικοκύρην στεργιώτην, ἀπὸ κεῖ πέραν ἀπ' τὰ Εἰκοσιτέσσερα Χωριά. Ποῦ τὸν ἡῦρε;

Τάχα δὲν ὑπῆρχαν γαμβροὶ εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὸ ὠραῖον χωρίον, τὸ παραθαλάσσιον; Καί δὲν ἦτο αὐτὸς, εἷς μεταξὺ ὧλων, καλὸς γαμβρός; Διατί ἐβιάζετο ἡ μάμμα της; Ἀλλὰ διατί νά ὑποπτεύσῃ ὅτι ἐκείνη, περὶ ἧς εἶχεν εἰπεῖ ὁ Σιγουράντσας, ἦτο αὐτή, ἡ εὐμορφὴ κόρη; Ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ; Τάχα δὲν ὑπῆρχον ἄλλαι νύμφαι; Καί διατί αὐτή;

Διατί; Διότι ἰδοῦ, γάμος ἐγίνετο, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ἐκεῖ.

Δυνατὸν νά ἐγίνετο γάμος. Καμμία πτωχὴ ἐξαδέλφη της θὰ ὑπανδρεύετο εἰς δανεικὸν σπίτι, εἰς τὸ σπίτι τῆς μητρὸς τῆς Ἀρχόντως. Ὅχι, δὲν ήδύνατο νά τὸ πιστεύσῃ ὅτι ἦτον αὐτή.

Τὸ Ἀρχοντῶ εἶχε καιρόν. Ἦτο σχεδὸν ὁμήλιξ μὲ αὐτόν, ἓνα χρόνον μικροτέρα. Δεκαεννέα ἐτῶν. Αὐτὸς τὴν εἶχε γνωρίσει ἀπὸ μικρὴν. Μαζὶ ἔπαιζαν. Ἐκείνη μὲ τὰς κοῦκλές της, μὲ τὰ νινιά καὶ μὲ τὰ προικιά της. Αὐτὸς μὲ τὰ καραβάκια του, τ' ἄρμίθια* καὶ τὶς ἀπετουινές του.

Ἐκείνη ἔπαιζε «τὰ συμπεθερικά» μὲ δύο ἢ τρεῖς ἄλλας κορασίδας, ὅπου ὑπάνδρευαν τὰς κοῦκλές των κ' ἐψέλλιζαν χελιδονιστὶ ἢ μία μὲ τὴν ἄλλην:

— Ἄχ, σ' μπεθερίτσα μ' πλιό, νὰ φέρουμε πλιὸ τὸν μπακλαβά, πῶς καμαρών' ἡ νύφη, σ' μπεθερίτσα μ' πλιό. Νὰ κ' ἡ τέμπλα* μὲ τὰ προικιά, νύφη, νύφη κὶ γαμπρός, σ' μπεθερίτσα μ' πλιό.

Κι αὐτὸς ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸν μικρὸν αὐλόγυρον ἤκουε τοὺς ψιθυρισμοὺς καὶ τὰ κορασιώδη καμώματα, κ' ἐκολλοῦσε τὸ μάτι του στὴν χαρασμίδα τῆς πόρτας, διὰ νὰ ἰδῇ, ὅπου τὴν εἶχαν μανδαλωμένην ἀπὸ μέσα, κλείσασαι αὐτὸν ἔξω, αἱ σκληραὶ καὶ τρυφεραὶ καὶ φίλαυτοι. Καὶ ἄλλοτε ἡ Ἀρχόντω ἔπαιζεν ἐνώπιόν του τὸ «ἀνέβα μῆλο – κατέβα κίτρο», καὶ αὐτὸς ἔχασκε βλέπων, καὶ ἐφλέγετο ν' ἀρπάξῃ μὲ τὰ δόντια τὸ πορτοκάλι, καθὼς ἀνέβαιναν εἰς τὸ ὕψος καὶ κατέβαιναν εἰς τὸ λευκὸν χεράκι τῆς φιλοπαίγμονος μικρᾶς.

Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἔπαιζαν οἱ δύο τοὺς «τὸν δείχτην», ὅπου ἦτον μία ἀπλὴ κόκκινη κλωστή, μεταβαλλομένη τεχνηέντως εἰς τὴν χεῖρα τῆς μικρᾶς πότε εἰς πριόνι, πότε εἰς καράβι, πότε εἰς τραπέζι, πότε εἰς τυλιγάδι* καὶ εἰς ἀργαλιόν. Καὶ πάλιν ἄλλοτε ἔπαιζαν, ἐκείνη μὲ τὰ δύο χέρια της, αὐτὸς μὲ τὸ ἐν δάκτυλόν του, τὸ «Δώ' μ' φωτίτσα – ἔλα παραπανίτσα»*, ὅποτε, καθὼς ἀνέβαινε μὲ τὸ δάκτυλόν του εἰς τὸ τελευταῖον σκαλοπάτι, τὸ σκυλί, τὸ ὅποιον ἐνήδρευεν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς δύο παλάμας της, ὅπου παρίστων οἰκίαν, καὶ τὰ συνημμένα δάκτυλά της σκάλαν, τὸν ἔπιανε καὶ τὸν ἐδάγκανε καὶ τὸν ἐκυνηγοῦσε, γαῦ! γαῦ! Ὡς τῆς ἀθώας παιδιᾶς, ὅπου εἶναι κρῖμα νὰ μὴν εἶναι τις ἀκόμη παιδί διὰ νὰ τὴν παίξῃ!

Καὶ τώρα ἡ μάννα της τὴν ἐπροξένευε, καὶ τὴν ἐπανδρολογοῦσε, καὶ ἤθελε νὰ τὴν κάμῃ νοικοκυράν. Τὸ εἶχεν ἀκούσει αὐτὸς πρὸ ἡμερῶν νὰ ψιθυρίζεται εἰς τὴν γειτονίαν, πλὴν ἡ μάννα της ἦτον πολὺ κρυφοδάκωτη γυναῖκα, καὶ ὅσον καὶ ἂν τὴν ἐψάρευαν οἱ γειτόνισσες, δὲν θὰ ἐπρόδιδε ποτὲ τὸ μυστικόν της.

— Λόγια τοῦ κόσμου, γειτόνισσα. Ποῦ ἔχω γὼ καιρὸ ἀκόμα! Ἐμένα τὸ κορίτσι μ' δὲν τὸ πῆραν τὰ χρόνια μπροστά, ἄς παντρευτοῦν οἱ μεγάλες δά! Τοῦ Κατερνιῶ τ' Μπαρμπαγιάννη, κὶ τοῦ Μαριῶ τς Κάλληνας, κὶ τοῦ Βασῶ τς Χατζηγιῶργινας, τί σ' νέριο* τς ἔχει; Ἐμένα τ' Ἀρχοντῶ μ' τώρα ἀκόμα ἄρχισε νὰ κεντᾷ τὰ προικιά τς.

Πολλοὶ ὅπου τὴν ἤκουαν νὰ διαμαρτύρεται οὕτω τὴν ἐπίστευαν, καὶ αἱ γειτόνισσαι ἔμενον ἐν ὑποψίᾳ καὶ δυσπιστίᾳ, ἀλλὰ χωρὶς τεκμήριον ἢ βεβαιότητα, καὶ μόνον ὁ Νταλντογιάννης, κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπλοϊκὸς ἄνθρωπος, ὅπου ἐγύριζεν εἰς ὅλες τὶς γειτονιὰς κ' ἐκουβαλοῦσε εἰς τὰ σπίτια στάμνες μὲ νερὸ πρὸς μίαν δεκάραν τὴν μίαν, εὔρε φράσεις διὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰς ὑποψίας ὧν:

— Μὴν τὴν ἀκοῦτε, ἔτσι τὰ λέει. Ἀπ' τὴν περηφάνια τς, γιατί θὰ κάμῃ καλὸν γαμπρό, νοικοκύρη ἀπ' τὸ Μπρομύρ'. Κὶ τὰ λέει τάχα γιὰ νὰ ρίξ' ὅξου τς ἄλλες ἀπού 'ναι ἀνύπαντρες. Δὲν τ'νε βλέπετε πού δὲν μαζώνει τὰ χεῖλια τς ἀπ' τὴ χαρά τς;

Πλὴν ὁ Γιωργῆς δὲν ἔτυχε ν' ἀκούσῃ τοὺς συμπερασμοὺς τοῦ Νταλντογιάννη, καὶ ἦτον παιδί τῆς θάλασσας, ὅχι ἀπὸ ἐκείνους ὅπου ἀγαποῦν νὰ κάθωνται εἰς τὴν παραθαλάσσιον ἀγορὰν καὶ ν' ἀργολογοῦν. Καὶ πάλιν ἓνας ἀπὸ ἐκείνους εἶχε σπεύσει πρὸ ἡμερῶν νὰ τοῦ πάρῃ τὰ συχαρίκια, ὅτι ὑπανδρεύετο τὸ Ἀρχοντῶ, ἄλλως θὰ ἦτο ἐν μακαρίᾳ ἀγνοίᾳ. Καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ μάννα του ἦτον, καὶ αὐτή, κρυφὴ γυναῖκα, κατ' ἄλλον τρόπον, καὶ δὲν ἐπεθύμει μὲν νὰ νυμφευθῇ ὁ υἱὸς της τόσον γρήγορα, ἔχαιρε δὲ ἐνδομύχως ἂν ὑπανδρεύετο τὸ Ἀρχοντῶ.

Τὴν Πέμπτην εἶχεν ἀποπλεύσει ὁ νέος εἰς τὸ τελευταῖον ταξίδι. Τὴν Παρασκευὴν ἡ γραῖα ἐπληροφορήθη θετικῶς ὅτι ὁ ἀρραβὼν εἶχε γίνει πολὺ κρυφά, καὶ ὅτι ὁ γάμος θὰ ἐτελεῖτο πάλιν κρυφά, κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν ἐρχομένην Κυριακὴν. Ἡ Μπούρμπαινα εὐχαριστήθη, ἐλπίσασα ὅτι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ υἱὸς της δὲν θὰ ἐπανήρχετο πρὸ τῆς Δευτέρας, καὶ δὲν θὰ ἦτο ἐδῶ εἰς τὸν γάμον. Διότι ὑπώπτευεν, ἤξευρε καὶ ἠσθάνετο ὅτι ὁ Γιωργῆς ἔτρεφε παιδικὸν αἶσθημα πρὸς τὴν Ἀρχόντω.

Ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα, ἡ ὑπόθεσις τοῦ ταξιδίου ἐτελείωσε γρήγορα, ἢ ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ εὐνοϊκός, καὶ ἡ βάρκα ἐπέστρεψε τὸ Σάββατον, ἀργὰ τὴν νύκτα. Τότε συνεκινήθη ἡ γραῖα καὶ ἐφοβήθη. Ὁ Γιωργῆς δὲν εἶχε μάθει τίποτε εἰμὴ περὶ ἐπικειμένου ἀρραβῶνος. Τὴν ἄδειαν τοῦ γάμου εἶχαν ἀναβάλει νὰ τὴν λάβουν τὴν Κυριακὴν, ἅμα θὰ ἐνύκτωνε. Τὸ μυστήριον θὰ ἐτελεῖτο παράωρα, μεσάνυχτα. Ὁ Γιωργῆς δὲν ἤξευρε τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά.

Ὅταν ὁ νέος ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ εἶχαν ναῦλον διὰ τὴν Δευτέραν τὸ πρωί, ἡ γραῖα τὸν ἠρώτησε διὰ ποῦ, καὶ ποίους θὰ μετέφεραν. Ὁ Γιωργῆς εἶπεν ὅτι ὁ κυβερνήτης του ἤξευρεν, ὅτι δὲν εἶχεν ἐξηγηθῇ, καὶ τὸ

κάτω-κάτω ὀλίγον τὸν ἔμελεν. Ἡ γραῖα δὲν εἶχεν ἀφορμὰς νὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι τὸ ταξίδι αὐτὸ εἶχε καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν γάμον.

Ἐλέχθη μὲν ὅτι ἡ νύμφη θὰ ἐπήγαινε νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ γαμβροῦ, εἰς τὰ σπίτια του, εἰς τὰ νοικοκυριά του, ἀλλ' ἐπιστεύετο ὅτι θὰ παρήρχοντο ἡμέραι πρὸ τῆς μετοικεσίας. Ἀλλ' ἡ γρια-Μαρουδίτσα, ἡ μήτηρ τῆς Ἀρχόντως, φαίνεται ὅτι ἐβιάζετο νὰ κουβαλήσῃ τὴν κόρην τῆς πέραν, καθὼς εἶχε βιασθῇ καὶ νὰ τὴν «κουκουλώσῃ» μίαν ὥραν ἀρχύτερα.

Ἄλλως, ποίαν τάχα ἐνδοίει ὁ Σιγουράντσας, ὁ καραβοκύρης, λέγων ὅτι «ἐντρέπετο νὰ καραβωθῇ ἡ νύφη μέρα-μεσημέρι»; Ποία νύφη;

Ἡ γραῖα τὸν παρεκίνησε νὰ μείνῃ στὸ σπίτι νὰ κοιμηθῇ. Ἀνελογίζετο ὅτι, ἂν καὶ ἦσαν γείτονες μὲ τὴν οἰκίαν τῆς μητρὸς τῆς Ἀρχόντως, καὶ ἂν ἤκουε θορύβους καὶ ἐκρήξεις χαρᾶς εἰς τὸν ὕπνον του ὁ Γιωργῆς, αὐτὴ θὰ τὸν ἐπαρηγόρει καὶ θὰ ἐπροσπάθει νὰ τὸν ἀποπλανήσῃ· καὶ ἔπειτα θὰ τὸν εἶχε σιμὰ τῆς, ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τῆς.

Ὁ Γιωργῆς ὅμως ἤθελε νὰ ὑπάγῃ στὴν βάρκαν, ὅχι διότι τοῦ εἶχε παραγγεῖλει οὕτω ὁ κυβερνήτης του, ἀλλὰ διότι πάντοτε ἠρέσκετο κ' ἐπρωτίμα νὰ κοιμᾶται εἰς τὴν βάρκαν. Ἡ μάννα του ἦτο πλέον γραῖα καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν νανουρίσῃ εἰς τὴν κούνιαν του οὔτε εἰς τὴν ἀγκαλιάν τῆς. Ἡ ἄλλη μάννα του, ἡ θάλασσα, ἀκόμη τὸν ἐλίκνιζε μὲ τὰ κύματά τῆς. Κ' ἐκεῖνη εἶχε κούνιαν, κ' ἐκεῖνη εἶχεν ἀγκάλην καὶ ἀγκάλας πολλὰς. Διὰ τὴν πρώτην μητέρα ἦτο πλέον μέγας καὶ ἡλικιωμένος υἱός. Διὰ τὴν δευτέραν μεγάλην μητέρα, τὴν προσφιλεῖ καὶ ὑγρὰν καὶ ἄπιστον, ἦτο ἀκόμη μικρόν, πολὺ μικρόν τέκνον τῆς.

Ἡ γραῖα δὲν ἐπέμεινε περισσότερον νὰ τὸν ἀποτρέψῃ. Ἐπροσποιήθη μόνον ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὴ ἀπὸ θάλασσαν (καὶ δὲν ἐγνώριζεν ἄλλο παρὰ τοὺς καημοὺς τῆς θάλασσας), καὶ εἶπεν ὅτι τὸ ἀγκυροβόλιον τοῦ βράχου δὲν ἦτο πολὺ ἀσφαλές, καὶ τοῦ ἐσύστησε νὰ πάγῃ ν' ἀράξῃ τὴν βάρκαν ἐκεῖθεν τῶν βράχων, μεσημβρινώτερα, πρὸς τὴν Σπηλιὰν ἢ τὰς Πλάκες. Τοῦτο τὸ ἔκαμε διὰ νὰ εἶναι ὁ υἱὸς τῆς μακρὰν ἀπὸ τὴν συνοικίαν καὶ εἰς ἄποπτον ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὅπου θὰ ἐτελεῖτο ὁ γάμος. Πλὴν αὐτὸς τῆς εἶπε νὰ ἡσυχάσῃ καὶ ἀπῆλθεν.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐσκέπτετο ἡ ἀνήσυχος μητρικὴ στοργή, ἀλλ' ἡ γραῖα Μαρουδίτσα, ἡ μήτηρ τῆς Ἀρχόντως, οὔτε ιδέαν εἶχεν οὔτε ὑποψίαν οὔτε ἔννοιαν ἂν ὁ Γιωργῆς, ὁ υἱὸς τῆς Μπούρμπαινας, ἦτο ἐρωτευμένος μὲ τὴν κόρην τῆς τὴν Ἀρχόντω. Καὶ ἂν εἶχεν ιδέαν, πάλιν δὲν θὰ τὴν ἔμελε τίποτε. Καὶ ἂν ἐγνώριζεν ὅτι ἡ κόρη τῆς ἀνταπεκρίνετο εἰς τὸ αἶσθημα, πάλιν ὀλίγον θὰ ἀνησύχει. Τὰ κορίτσια δὲν πρέπει νὰ ἔχουν ἔρωτα, τί θὰ πῇ; Τὸ μόνον χρέος των εἶναι νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς γονεῖς των. «Νυμφευμάτων μὲν τῶν ἐμῶν πατὴρ ἐμὸς μέριμναν ἔξει». Καθὼς ὅλαι αἱ γραῖαι, ἡ Μαρουδίτσα ἦτο συμφωνοτάτη μὲ τὸν Εὐριπίδην, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν τιμὴν νὰ τὸν γνωρίζῃ.

Τὰ κορίτσια δὲν πρέπει νὰ ἔχουν ἔρωτα. Δὲν πρέπει, ἀλλ' ὅταν ὁ Γιωργῆς ἤκουσε μέσα εἰς τὸν ὕπνον του τοὺς δύο πυροβολισμούς — διότι ἀφοῦ ἡ «κουλούρα» ἐμβῆκεν εἰς τὸ κεφάλι, δὲν ἦτο πλέον ἀνάγκη μυστικότητος, καὶ αὐτὸς ὁ κίνδυνος μήπως «ρίξουν τὰ κορίτσια* τῆς νύφης» παρήλθε πλέον· διότι τὰ κορίτσια, καθὼς εἶναι γνωστὸν εἰς πολλοὺς, τὰ ρίχνουν αἱ ἐχθραὶ τῆς νύμφης, ἐνόςω διαρκεῖ ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἀρραβῶνος, ἥτις καὶ δι' αὐτὸ τελεῖται πολὺ μυστικά, κατ' ἀπαίτησιν τῶν πονηρῶν γραϊδίων, χωρὶς νὰ πάρῃ εἰδήσιν κανεὶς ἀπ' ἑξω· κ' ἔπειτα ἡ Μαρουδίτσα εἶχε λάβει πρόνοιαν νὰ ὀχυρώσῃ τοὺς κόλπους τῆς κόρης τῆς, καθὼς καὶ τοῦ γαμβροῦ, μὲ δύο μικρὰ ὠραῖα χρυσοδεμένα τετραβάγγελα· οἱ δὲ πυροβολισμοὶ ρίπτονται κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τοῦ Στεφανώματος, εὐθὺς μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ Ἀρραβῶνος — ὅταν, λέγω, ὁ Γιωργῆς ἤκουσε μέσα εἰς τὸν ὕπνον του δύο τουφεκιὰς ἢ μᾶλλον τρομπονιὰς, ἐξύπνησεν ἔντρομος μὲ ἀνασκίρτημα, καὶ τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο κακὸς ἐφιάλτης. Ἀλλὰ δὲν ἦτο σωστὸν ξύπνημα.

Ὁ νέος εὐρίσκετο ἐν ἡμισυνειδησίᾳ καὶ δὲν ἐνόει τίποτε. Τοῦ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπεν ὡς ἐν ὄνειρῳ ἐκεῖ, ἐπάνω ἀπὸ τὸν βράχον, σύρριζα εἰς τὸν κρημνόν, μίαν οἰκίαν ἐκτάκτως φωτισμένην. Ἐπειτα ἐκοιμήθη πάλιν, κ' ἐκοιμήθη ἐπὶ πολὺ. Ἀλλὰ μέσα εἰς τὸν ὕπνον του εἶχε συνείδησιν ὀνείρου μελωδικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ἐφέρετο ἐπὶ πτερύγων μουσικῶν φθόγγων, ἐπὶ πτίλων αὐρας ἐναρμονίου, λιγυρᾶς. Μετὰ πολλὴν ὥραν ἐξύπνησεν.

Ἦκουσεν εὐκρινῶς βιολιά, λαγοῦτα, λαλούμενα. Τί ἦτο; Ἐκοίταξε κατὰ τὸν βράχον. Ἦτο πράγματι οἰκία λαμπρῶς φωτισμένη, παμφαῆς, καὶ ἡ οἰκία αὕτη ἦτο τῆς Μαρουδίτσας. Ὑπανδρεύετο λοιπὸν τὸ Ἀρχοντῶ; Δι' αὐτὸ ὁ Σιγουράντσας τοῦ εἶχεν εἰπεῖ «ντρέπεται ἡ νύφη»; Ποιὰ νύφη;

Εἶχεν ἀκούσει περὶ μνηστείας. Ἴσως νὰ ἔκαμαν μνηστείαν, καὶ αὐτὰ ἦσαν τὰ «μβασίδια*» τοῦ γαμβροῦ. Διότι συνήθως, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπλὴν ἀνεπίσημον μνηστείαν, «μβάζουν» τὸν γαμβρόν, δηλαδὴ τὸν εἰσάγουν ἐπισημῶς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης. Κ' ἔπειδὴ ὁ γαμβρὸς ἦτο πέραν ἀπὸ τὰ Εἰκοσιτέσσερα

Χωριά, νοικοκύρης άνθρωπος, ήθελαν να τον έμβασουν έν πομπή είς την οίκίαν, διότι αύριον θ' άπήρχετο πάλιν είς την πατρίδα του, και ό γάμος θ' άνεβάλλετο μετά μήνας. Αυτό θα ήτον.

Έζήτει να εύρη μικράν παρηγορίαν, έπροσπάθει να πιασθί από όλίγην σφαλεράν έλπίδα. Έπεθύμει να πιστεύση ότι αυτό μόνον ήτον. Ό γάμος θα έβράδυνεν. Είχε καιρόν έν τώ μεταξύ να βάλη μέσα είς ένέργειαν, δια να χαλάση τους άρραβώνας. Ήτο ικανός, αυτός, να τό κλέψη, τό Άρχοντώ. Και μέ όλα τά δίκια του. Διότι έπίστευεν ότι δια τής βίας ήθελαν να τής δώσουν άνδρα ξένον άνθρωπον, οίκοκύρην.

Άλλα τόσα φώτα, τόση χαρά, τόσος θόρυβος, ήτο μόνον δια τά μβασίδια; Ήμπορούσε να τό πιστεύση;

Έπειτα εκείναι αί φράσεις του Σιγουράντσα ήρχοντο πάλιν είς τον νούν του. «Μπορεί να τους σηκώσουν πρωί. Θα μβαρκάρουν τη νύφη. Να χη τον νούν του».

Να ήτο λοιπόν άληθές; Έτελείτο γάμος εκεί επάνω; Ύπανδρεύετο τό Άρχοντώ;

Ώ, Τύχη και Πρόνοια! Ώ, βουλαί ανθρώπων ύποβολιμαίαι, του Άχιτόφελ βουλαί!

Τί να σκεφθί; Τί να είπη; Πώς ν' άρθρώση λόγον; Ήθελε, κατά τό άσμα, «ν' άρχίση να πη τά πάθη του τραγούδια». Σύρε να πής τής μάννας σου να κάμη κι άλλη γέννα. Όχι! Άνάθεμα τη μάννα σου!...

Διατί κοιμάται; Πώς άγρυπνεί; Πώς μένει έξαπλωμένος; Και δέν έξέρχεται πνοή και στεναγμός από τό στόμα του, και τό όμμα του έκαρφώθη εκεί άπλανές, και ζή, και δέν ζή, ένδόμυχον ζωήν; Τί σκέπτεται; Σκέψις χρειάζεται; Όχι, δρᾶσις. Να σηκωθί... Να πηδήση... Να τρέξη... να πετάξη... Ν' αναβή τον βράχον, σκαλοπάτια-σκαλοπάτια, στενούς δρομίσκους, λιθόστρωτα... Να φθάση εκεί επάνω... Να χυθί, να όρμήση... Να τους ταράξη. Να τους θαλασώση... Να επιβάλη χείρα είς την νύφην, όπου στέκει στολισμένη και καμαρώνει. «Έλα έδω, σύ!»... Να την άρπάξη... Να την σηκώση ψηλά... Να την κατεβάση, κάτω από την σκάλαν... Θα εξαφνισθούν... Θα μείνουν άπολιθωμένοι... Θα τον νομίσουν δια τρελόν... Θα συνέλθουν... Θα τρέξουν κατόπιν του... Ή γριά θα τραβήξη τά μαλλιά της, θα χυθί επάνω του, και θα τον σχίση μέ τά νύχια της τά μαύρα... Οί άλλοι, καλεσμένοι, κουμπάρος, συγγενείς, θα του ριχθούν μέ τους γρόνθους, μέ ράβδους, μέ τας φιάλας τας κενάς και μέ τας φιάλας τας μισογεμάτας... μέ την σκούπαν... μέ ό,τι τύχη. Αυτός μέ την μίαν χείρα θα σπρώχνη την νύφην έμπρός, μέ την άλλην θα προσπαθί να τους φέρη γύρο όλους!... Και ό γαμβρός, ό νοικοκύρης, μέ τό πανωβράκι του τό τσόχινον, μέ τό φέσι του τό στιλπνόν, μέ την τσάκαν* του την βελουδένιαν, μέ τό ζωνάρι του τό μεταξωτόν, θα τρέξη άπ' όπίσω του, και θα γυρεύη να τους χωρίση... Όχι, θα του έλθη λιγοθυμιά, και θα πέση άπ' όπίσω από την πόρταν... και τότε αί γυναίκες θαβάλουν τές φωνές, και θα πασχίζουν να ξελιγοθυμήσουν τον γαμβρόν... και θα επέλθη μικρός άντιπερισπασμός... κι αυτός θα σπρώχνη την νύφην κατά τον βράχον, σιμά είς την βάρκαν, κάτω, και μέ τους γρόνθους και μέ τους άγκωνάς του, καταπληγμένος, άφρίζων, αίματωμένος, άγριος, θ' άπαντᾷ είς τά κτυπήματα των λυσσασμένων.

Έμπρός! Θάρρος, απόφασις. Σηκώσου! Θα κουνηθίς επί τέλους;

Είχε κοιμηθί άποβραδύς ό Σιγουράντσα, ό караβοκύρης. Είς τας δύο μετά τά μεσάνυκτα έξύπνησεν. Είχε χορτάσει τον ύπνον.

Έτριψε τά μάτια του, έχασμήθη, εγόγγυσεν, έρριπεν όλίγον νερόν είς τά βλέφαρά του, εφόρεσε την μικράν καπόταν του, και κατέβη.

Διευθύνη είς τό σπίτι τής χαράς, εκεί όπου έγίνετο ό γάμος.

Δέν ήτο καλεσμένος, όχι, άλλ' ήτο караβοκύρης τής βάρκας... του Γιωργή και ήτο ναυλωμένος να μεταφέρη τό νέον άνδρόγυνον πέραν. Ή νύφη δέν είχε σπίτι ως προίκα. Ή γριά τής έδωκε δύο ή τρία μεταξωτά και όλίγα βαμβακερά φορέματα, δύο χαλκώματα, μισήν δουζίναν χουλιαράκια του γλυκοϋ, δύο προσκέφαλα, τρία σινδόνια, μίαν σκάφην και μίαν άνεμοδούραν* κ' έγγραψεν είς τό προικοσύμφωνον πεντακοσίας δραχμάς μέτρημα, τας όποίας είναι άδηλον αν είχε σκοπόν ποτέ να δώση, και μέ αυτά τους «έκουκούλωσε».

Τό να μη λάβη σπίτι ως προίκα ή νύφη έσήμαινεν ότι δέν θα έμενεν εγκάτοικος είς την πατρίδα της. Ό γαμβρός, πέρα, στα χωριά τά δικά του, έλεγαν ότι είχε σπίτι και σπίτια πολλά. Και χωράφια όχι όλίγα. Οίκοκύρης άνθρωπος.

Είχεν αποφασισθί, εύθύς μετά τον γάμον, άμα εξημέρωνε να μβαρκάρουν ό γαμβρός, ή νύφη, συνοδευόμενοι από την γραΐαν, και να περάσουν πέρα είς τον Πλατανιάν, σιμά είς την Σηπιάδα άκραν, είς τά χωρία του γαμβροϋ, είς τά σπίτια του κ' είς τά νοικοκυριά του.

Είχαν συμφωνήσει μέ πολλήν μυστικότητα από τό δειλινόν τής Κυριακής (την μυστικότητα την ήθελεν ή γραΐα είς όλα, φυλαττομένη τας κακάς γλώσσας του χωριοϋ· ήθελε ν' άποκοιμίση την κοινήν περιέργειαν· δέν τής ήρσκε ν' άκούη σχόλια, διατί και πως ή γραΐα Μαρουδίτσα υπάνδρευσε την κόρην της και την έστευλεν είς ξένον μέρος, και την έξεπάτρισε, και την «εκαράβωσε» μέρα-μεσημέρι· και προσέτι αν ή

νύφη είχε καλὰ προικιά, καὶ ἂν «ἐκαμάρωνεν» ὅταν θὰ ἐπῆγαινε νὰ μπαρκάρη κτλ.), εἶχαν συμφωνήσει, λέγω, μὲ τὸν Σιγουράντσαν, τὸν καραβοκύρη, πρῶι-πρῶι νὰ τοὺς περάσῃ πέρα μὲ τὴν βάρκαν, τὴν βάρκαν τοῦ Γιωργῆ. Μὲ αὐτὸ τὸ θάρρος ἐπῆγαινε ὁ καπετὰν Σιγουράντσας τὰς δύο μετὰ τὰ μεσάνυχτα εἰς τῆς χαρᾶς τὸ σπῖτι, χωρὶς νὰ εἶναι καλεσμένος. Εἶχε σκεφθῇ ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ χορτάσῃ τὸν ὕπνον ἐνωρὶς, ἀφοῦ ἦτον διὰ ταξίδι, καὶ βαθιά τὴν νύκτα, περὶ τὸ δεύτερον λάλημα τοῦ πετεινοῦ, νὰ σηκωθῇ νὰ ὑπάγῃ ἀπροσκάλεστος εἰς τῆς χαρᾶς τὸ σπῖτι.

Ἦρκει ἅπαξ νὰ εἴπῃ:

—“Ε! τί κάνουμε; Καλορρίζικα δά. Ἄς εἶναι στερεωμένα. Κοντεύει νὰ φέξῃ. Ὁ ἀστέρας θὰ βγῇ. Ἡ Πούλια πάγει μεσουρανίς. Νά, τώρα θὰ χαράξῃ. Ἐγὼ λέω νὰ τραβιόμαστε ἀγάλι’ ἀγάλια. Τώρα μὲ τὸ ἀπόγειο, τὸ πρῶι, θὰ κολλήσουμε μιὰ χαρὰ πέρα, πρὶν ψηλώσῃ ἓνα κοντάρι ὁ ἥλιος...” Ἄς εἶναι στερεωμένα, καλορρίζικα! Μὲ γυιούς! Ἐβίβα σας! Στερεωμένο τὸ ἀνδρόγυνο! Στὴν ὑγεία σας! Καλορρίζικα!

Καὶ ὕστερον ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας θὰ ἐκερνᾶτο καὶ θὰ ἔπινεν ἀνέτως, ὡς καλεσμένος μὲ τοὺς καλεσμένους, ὑπενθυμίζων μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν:

— Κοντεύει νὰ φέξῃ... Νὰ τραβιόμαστε σιγὰ-σιγὰ. Ἐβίβα σας! Καλορρίζικοι! Στερεωμένοι!

— Ἄς φέξῃ! θὰ ἀπῆντων ἐκάστοτε ὁ κουμπάρος καὶ οἱ καλεσμένοι.

Καὶ οὕτω συνέβη. Ἦτο ἤδη τετάρτη μετὰ τὰ μεσάνυχτα. Γλυκοχαράματα, ἀπόπασχα, Ἀπρίλιος ὁ μὴν. Τὰ πουλιά ἐκελαδοῦσαν εἰς τὰ δένδρα, γύρω εἰς τὴν ἀκρογιαλιά. Ἡ αὐγὴ ἔδειχνε τὰ ρόδινα δάκτυλά της ψηλὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἀντικρὺ, καὶ ὅλος ὁ ἀήρ ἐμοσχοβολοῦσεν ἀπὸ τὰ ρόδα τῶν κήπων ὁλόγυρα, τὰ ρόδα τὰ ὁποῖα εἶχον πλασθῇ ἀπὸ τὸν Δημιουργὸν χωρὶς ἀκάνθας· καὶ τώρα, διὰ νὰ δρέψῃ τις ἐν ἀπὸ αὐτὰ ἀνάγκη νὰ ματώσῃ τὰ δάκτυλα... καὶ πάλιν, ὅταν τὸ ρόδον εἶναι ὑψηλὰ πολὺ, δὲν τὸ φθάνει ὅσον καὶ ἂν τανυσθῇ τις, μόνον ἀδίκως ματώνει τὰ δάκτυλα... καὶ καμμίαν φορὰν πέφτει καὶ σπάζει τὰ πόδια.

Ἦτο τετάρτη ὥρα γλυκοχαράματα, καὶ κανεὶς ἀκόμη δὲν εἶχε κινηθῇ ἀπὸ τὴν οἰκίαν. Τέλος, ἡ γραῖα Μαρουδίτσα, ἥτις ἐπεθύμει νὰ γίνῃ τὸ μπαρκάρισμα ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερα, ἐπῆρε δύο ἀβασταγές μὲ ροῦχα, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐτοιμάσει, καί, ἀφοῦ συνεννοήθη μὲ τὸν Σιγουράντσαν, τὰς ἔδωκεν εἰς δύο παιδιά, ἀνεψιούς της, νὰ τὰς κουβαλήσουν κάτω εἰς τὸν αἰγιαλόν.

— Ἐκεῖ εἶν’ ἡ βάρκα, εἶπεν ὁ καραβοκύρης, δεικνύων διὰ τοῦ παραθύρου. Ὁ Γιωργῆς κοιμᾶται μέσα. Ἄς τὸν φωνάξουν νὰ σηκωθῇ, νὰ τοῦ παραδώσουν τὰ πράματα. Κι ὅ,τι ἄλλο ἔχετε, στείλετέ το. Δῶστέ μου κ’ ἐμένα νὰ κουβαλήσω τίποτα, τώρα ποῦ θὰ κατέβω. Στερεωμένοι! καλορρίζικοι! Τέπερτε* ὅλοι! Τὸ ἀνδρόγυνο στερεωμένο!

Νὰ σηκωθῇ... Νὰ τρέξῃ... Νὰ τὴν ἀρπάξῃ μέσ’ ἀπὸ τὰ χέρια τους... Ἡ γριά θὰ τὸν σχίσῃ μὲ τὰ νύχια της... Αὐτὸς θὰ τὴν ἀρπάξῃ ἀπὸ τὸν λαιμὸν νὰ τὴν πνίξῃ... Οἱ καλεσμένοι θὰ τοῦ ριχθοῦν μὲ τὶς μπουκάλες, μὲ τοὺς γρόνθους καὶ μὲ τὰ ρόπαλα... Αὐτὸς θὰ τοὺς κυνηγήσῃ μ’ ἓνα σκαρμόν, μ’ ἓνα μπάγκον, μὲ μίαν τροπωτήρα* ὅπου μπορεῖ νὰ πάρῃ μαζί του ἀπὸ τὴν φελούκαν... Αἱ γυναῖκες θὰ βάλουν τὲς φωνές... Ὁ γαμβρὸς θὰ τὰς καταπραΰνῃ. «Σιωπᾶτε! σιωπᾶτε!». Εἶναι εἰρηνικὸς ἄνθρωπος, φρόνιμος νοικοκύρης.

Δὲν ἐσηκώθη... Δὲν ἔτρεξε. Δὲν ἦτο πλέον καιρὸς. Ὁ μακρὸς ἐφιάλτης τὸν εἶχε προδώσει.

Τὰ δύο παιδιά κατέβησαν κάτω εἰς τὴν ἄκρην τοῦ βράχου, φέροντα τὰς δύο δέσμας τῶν φορεμάτων. Δύο φανάρια ὑπῆρχον ἐξ ἀρχῆς κρεμασμένα εἰς τὸ μπαλκόνι τῆς οἰκίας. Τρίτον φανάριον προσετέθη τώρα ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τῆς αὐλῆς, διὰ νὰ φέγγῃ τὸν δρόμον εἰς αὐτοὺς ὅπου ἤρχισαν νὰ κουβαλοῦν τὴν ἀποσκευήν. Τὸ οὐράνιον δρέπανον, λευκόν, ἐστλινωμένον, εἶχεν ἀνατεῖλει πρὸ ὥρας, καὶ τώρα εἶχεν ὠχριάσει ἀπὸ τὰς ἐρυθράς καὶ κυανᾶς λάμπεις τοῦ λυκαυγοῦς. Καὶ τὰ ρόδα τῆς αὐγῆς ἐκοκκίνιζαν ὑψηλὰ, πρωτογενῆ, ἄφθαστα ρόδα... φλογίνη ρομφαία εἰς τὴν πύλην τοῦ φωτός!

Τὰ δύο παιδιά ἐφώνησαν τὸν Γιωργῆν. Ἀλλ’ ὁ νέος εἶχε σηκωθῇ πρὶν τὸν φωνάξουν.

— Μπάρμπα, εἶπ’ οὐ καπιτάνιους, νὰ πάρ’ς, λέει, τὰ ροῦχα μέσ’ τ’ βάρκα.

— Εἶπε, λέει, ἡ θειά μ’ ἡ Μαρουδίτσα, νὰ τὰ βάνῃς, λέει, σὲ καλὴ μεριά, τὰ ροῦχα, νὰ μὴ βραχοῦνε.

— Νὰ τὰ βάνῃς, λέει, ἀπουκάτ’ ἀπ’ τὴν πλώρ’ τς βάρκας, ὁμορφα-ὁμορφα.

— Τὰ ροῦχα, λέει, κὶ τὰ μάτια σ’.

Καὶ συγχρόνως ἠκούσθη ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ βράχου κατερχομένη ἡ μεγάλη φωνὴ τοῦ Σιγουράντσα:

— Ἀλέστα*, Γιωργή! Τὰ πῆρες τὰ πράματα μέσα;

Εἶχεν ἐξέλθει ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τῆς αὐλῆς, κ’ ἐκεῖ προπεμπόμενος καὶ ξεκολλῶν ἀργὰ-ἀργὰ, ἐξηκολούθει νὰ κερνᾶται ἀκόμη.

— Γεῖα μας! Στερεωμένο τ’ ἀνδρόγυνο! Καλορρίζικοι! Καλὸ μας καταυόδιο!

Καὶ μετ’ ὀλίγα λεπτά κατήρχετο βραδὺς τὴν κλιτὺν τοῦ βράχου, ἐξακολουθῶν νὰ φωνάζῃ καθ’ ὁδόν:

— Ἀσένιο*, Γιωργή! Θὰ ἔχουμε καλὸ ταξίδι.

Δέν ἦτο πλέον ψέμα, ἦτον ἀλήθεια. Ὁ Γιωργῆς ἔπλεε μὲ τὴν βάρκαν του καὶ μὲ τὸν Σιγουράντσαν. Ἔπλεε καὶ μετέφερε τὴν Ἀρχόντω, μὲ τὴν μητέρα της καὶ μὲ τὸν γαμβρόν, τὴν ὥραν τῆς αὐγῆς. Τοὺς μετέφερεν εἰς τὴν Σηπιάδα ἄκραν, εἰς τὰ χωριὰ τοῦ γαμβροῦ, εἰς τὰ σπίτια του, εἰς τὰ νοικοκυριά του.

Καὶ πάλιν ἤμπορεῖ νὰ ἦτον ψέμα, τίς δύναται νὰ εἶναι βέβαιος; Ἦτο ὄνειρον μαγικόν, ἀπαίσιον καὶ τρομερόν, ὄνειρον τὸ ὁποῖον ἔβλεπε μὲ ἀνοικτὰ τὰ μάτια. Κ' ἐσφαλοῦσε τὰ μάτια, καὶ ἀκόμη τὸ ἔβλεπε.

Τὰ ρόδα τῆς αὐγῆς ἐφυλλορροοῦσαν κ' ἐκοκκίνιζαν αἱ παρειαὶ τῆς Ἀρχόντως, ἡ ἐκοκκίνιζαν μόναι των εἰς τὴν θέαν τοῦ Γιωργῆ; Αὐτὸς ἦτο χλωμός, μαραμμένος, ἀδρανής.

Τὰ ρόδα τῆς αὐγῆς δὲν ἤρκουν διὰ νὰ τὸν κάμουν νὰ κοκκινίσῃ. Τὰ χέρια του μηχανικῶς, ὡς ξυλιασμένα, ἐτραβοῦσαν τὸ κουπί. Ξύλον κολλημένον ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον.

Μίαν φορὰν μόνον ἐκοίταξε τὴν Ἀρχόντω. Τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἦτον ἡ τελευταία συγκεντρωμένη ἀκτὶς τῆς ψυχῆς του. Εἶτα ἐκείνη κατεβίβασε τὰ ὄμματα, καὶ τὸ ἰδικόν του ὄμμα κατέστη ἀπλανές.

— Καλὸ κατευόδιο σας!

— Παναγιὰ μπροστά σας!

— Δούλευέ τα*, καπετάνιο.

— Δούλευέ τα! δούλευέ τα!

Ἐμακρύνθησαν, ἐπελαγώθησαν, κ' ἔφευγαν, ἔφευγαν.

Δέν ἤμποροῦσε νὰ συνάψῃ ἰδέαν πλέον. Δέν ἦτο τάχα πλέον καιρὸς παλληκαριᾶς; Παρῆλθεν ἡ εὐκαιρία διὰ νὰ ὀρμήσῃ ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι, νὰ τὴν ἀρπάξῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας ὄλων, μὲ τοὺς γρόνθους καὶ μὲ τοὺς ὀδόντας καὶ μὲ τοὺς ὄνυχας.

Ἡ γραῖα δὲν θὰ τὸν ἔσχιζε πλέον μὲ τὰ νύχια της τὰ μαῦρα... Αὐτὸς ἤμποροῦσε ἀκόμη νὰ τὴν πνίξῃ... νὰ τὴν πνίξῃ... Ἔβλεπε τὸν γαμβρόν καὶ τοῦ ἐφαίνετο ὡς ὄρνεον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἔλθει ἀπὸ ξένον τόπον διὰ ν' ἀρπάξῃ τὴν περιστεράν, τὴν τρυγόναν.

Τοῦ ἤρχετο νὰ ξεστηθωθῇ, νὰ πτύσῃ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ νὰ τοῦ εἴπῃ:

— Παλεύουμε, μπάρμπα;

Τοῦ ἤρχετο νὰ συγχαρῇ τὴν γραῖαν διὰ τὸν γάμον της τάχα — προσποιούμενος ὅτι ἐπίστευεν ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ νύμφη... διότι ἡ ἡλικία τοῦ γαμβροῦ ἐφαίνετο διὰ νὰ εἶναι σχεδὸν πατὴρ τῆς κόρης.

Καὶ νὰ συγχαρῇ τὴν νέαν διότι, μετὰ τόσα ἔτη ὀρφανίας, εἶχεν ἀποκτήσῃ τάχα δεύτερον πατέρα.

Ἔπειτα τοῦ ἦλθεν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν γαμβρόν, δεικνύων τὴν θάλασσαν:

— Παραβγαίνουμε στὸ κολύμπι;

Ἐκεῖνος θὰ ἐκάγχαζε μὲ τὴν τρέλαν τοῦ νέου. Δέν εἶχεν ὄρεξιν διὰ θαλάσσιον λουτρόν. Ἦτο χερσαῖος. Θὰ ἐπήγαινε ὡς μολυβήθρα κάτω εἰς τὸν βυθόν. Οἰκοκύρης ἄνθρωπος, μὲ τὰ χωράφια του, μὲ τὰ σπίτια του, μὲ τὰ καλὰ του.

Τὸ ἀπόγειον ἐφύσα. Ὁ ἄνεμος ἐδυνάμωνε. Θὰ ἐδυνάμωνε πολὺ. Ἦτο ἡμέρα πλέον, καὶ ὁ ἥλιος θ' ἀνέτελλε πυριφλεγέθων ἐπάνω. Καὶ τὰ ρόδα τῶν παρειῶν τῆς νύμφης δὲν θὰ ἐξηλείφοντο. Καὶ ἡ χλωμάδα ἡ ἰδική του ἐνίκα τὴν ἡλιοκαΐαν τοῦ προσώπου του, τὴν παιδιόθεν κτηθεῖσαν.

Ὁ ἄνεμος ἐδυνάμωνε. Σαβούραν δὲν ἐφρόντισαν νὰ βάλουν. Ποῖος νὰ τὸ ἐνθυμηθῇ; Αὐτὸν δὲν τὸν ἔμελεν. Ὁ Σιγουράντσας ἦτο «καπνισμένος»*. Ὁ γαμβρὸς δὲν ἤξευρεν ἀπὸ τέτοια. Ἦτο στεργιῶτης ἄνθρωπος, μὲ τὰ χωράφια του, μὲ τὰ ὑπάρχοντά του.

Ὁ ἄνεμος ἐδυνάμωνε. Τάχα δὲν ἤμποροῦσε νὰ δυναμώσῃ ἀρκετά, ὥστε μ' ἓνα σαγανίδι* ν' ἀναποδογυρίσῃ τὴν ἀσαβούρωτην βάρκαν;

Μ' ἓνα σαγανίδι μόνον. Μὲ μικρὰν ἀνεπιτηδειότητα τοῦ Σιγουράντσα εἰς τὸ τιμόνι, μ' ἐλαφρὰν ἀπροσεξίαν τοῦ Γιωργῆ εἰς τὸ πανί.

Καὶ τότε ὅλα θὰ ἔπλεαν εἰς τὴν θάλασσαν... ὅλοι θὰ ἔπεφταν εἰς τὸ κῦμα. Ὁ γαμβρὸς θὰ ἐπήγαινε μολύβι εἰς τὸν πάτον, χερσαῖος, ἀθαλάσσωτος ἄνθρωπος. Τὴν γρια-Μαρουδίτσαν ἄς τὴν ἐγλύτωνεν, ἂν ἤθελεν, ὁ Σιγουράντσας. Ὁ Γιωργῆς θὰ ἐγλύτωνε τὴν Ἀρχόντω κολυμβῶν. «Κ' ἐσένα νὰ γλυτώσω, κορμί μ' ἀγγελικό».

Ἐνα σαγανίδι, ἓνα σαγανιδάκι μόνον. Καὶ τοῦτο τί ἐχρειάζετο; Μία παρατιμονιὰ τοῦ Σιγουράντσα δὲν ἤρκει; Καὶ αὐτὴ τί ἐχρειάζετο; Ἐνα καργάρισμα* τοῦ πανιοῦ δὲν ἦτο ἀρκετόν; Καὶ δὲν ἦτο αὐτὸ εἰς τὸ χέρι τοῦ Γιωργῆ καὶ μόνον;

Μὲ τὸ χέρι του ἤμποροῦσε νὰ βιάσῃ τὸ πανί, καὶ μὲ τὸ πόδι του ἤμποροῦσε νὰ βγάλῃ τὸν πῖρον τῆς βάρκας. Ἡ βάρκα εἶχεν ὀπὴν φραγμένην διὰ πύρου, δίπλα εἰς τὴν καρίναν. Ἦτο τοῦτο σχέδιον τοῦ Γιωργῆ, ὅστις ἔσωζεν ἀκόμη παιδικὰς τινὰς κλίσεις εἰς τὰ θαλασσινὰ του, καὶ ἐπεθύμει, καθὼς βουλιόυν τὰ παιδιὰ τὲς μικρὲς φελοῦκες κολυμβῶντα, νὰ βουλιᾷ συχνὰ τὴν βάρκαν του, διὰ νὰ χορταίνῃ ἐκείνη θάλασσαν καὶ αὐτὸς κολύμβημα.

Μὲ ἔν λάκτισμα, ἀκόμη ὀλιγώτερον, μὲ ἔν κτύπημα τοῦ δακτύλου τοῦ ποδός, ἤμποροῦσε νὰ στείλῃ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἄναυλα τρεῖς ψυχάς, τὸν γαμβρόν, τὴν πενθεράν καὶ τὴν νύφην... ἔάν δὲν ἤθελε νὰ γλυτώσῃ τὴν τελευταίαν.

Ὁ κυβερνήτης, ἂν καὶ βαρὺς, θὰ ἐκολύμβῃ ὅπως-ὅπως καὶ θὰ ἐγλύτωνε. Δὲν ἀπεῖχον ἡμισυ μίλιον ἀπὸ τὴν ἀκτὴν. Ὁ γαμβρὸς θὰ ἐπῆγαινε βολὴς εἰς τὸν πάτον μὲ ὅλα τὰ σπίτια του... ἢ μᾶλλον χωρὶς τὰ σπίτια του, χωρὶς τὰ χωράφια του καὶ τὰ ὑπάρχοντά του. Ἡ γραῖα Μαρουδίτσα... αὐτὴ τὸ ψωμί της τὸ εἶχε φάγει. Τὴν κόρην της τὴν εἶχε «κουκουλώσει» καὶ τὴν εἶχε κάμει νοικοκυρά. Θὰ ἐφρόντιζεν αὐτὸς νὰ τῆς κάμῃ τὰ κόλλυβα... μαζί μὲ τὴν Ἀρχόντω.

Ἐμπρός! Καρδιά! Θάρρος!

Ὅχι, δὲν ἔπρεπε νὰ βουλιάξῃ τὴν βάρκαν διὰ τοῦ ἀνοίγματος τῆς ὀπῆς. Τὸ μέσον δὲν μετεῖχε παλληκαριᾶς, ἦτο δὲ καὶ ἀπαίσιον. Ἐπειτα δὲν θὰ ἦτο πολὺ ἀσφαλές, διὰ τὴν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον προπομπήν.

Μὲ βουλιαγμένην βάρκαν ἐσώθησαν πολλοὶ μὴ γνωρίζοντες νὰ κολυμβοῦν. Μὲ ἀναποδογυρισμένην βάρκαν πολλοὶ καὶ δεξιὸι κολυμβηταὶ ἐχάθησαν.

Ὅχι, δὲν θὰ ἐβούλιαζε τὴν βάρκαν· θὰ τὴν ἀναποδογύριζε!

Θὰ ἔβλεπεν τερπνὸν θέαμα, τὸν Σιγουράντσαν νὰ κολυμβᾷ ὡς φώκη μακράν του. Θὰ ἐξεπιάνετο ἀπὸ τὸν γαμβρόν, θὰ ἀπηλλάσσετο ἀπὸ τὴν πενθεράν, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ γραῖα μόλις θὰ ἐπρόφθανε νὰ κάμῃ τὸν τελευταῖον σταυρόν της, καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἀγωνίας της θὰ ἐπνίγετο βαθιὰ κάτω.

Τὴν ἐπαύριον εἰς τὸ χωρίον, οἱ ἱερεῖς θὰ τῆς ἔψαλλον τὸν «κανόνα» της, καὶ θὰ προέτρεπον τοὺς παρεστῶτας νὰ κάμουν μετανοίας διὰ τὴν ψυχὴν της. Καὶ ἐπὶ σαράντα ἡμέρας, ὅλαι αἱ εὐλαβεῖς γραῖαι τοῦ χωρίου θὰ ἔπαυον νὰ τρώγουν ὀψάρια, μὲ τὴν ὑποψίαν ὅτι αὐτὰ εἶχον ἐγγίσει τὴν πνιγμένην.

Νὰ δράξῃ τὴν Ἀρχόντω ἀπὸ τὸν βραχίονα... ἀπὸ τὴν μασχάλην... ὄχι, ἀπὸ τὴν μέσην. Καὶ ἔπλεεν ἤδη, ἔπλεε κ' ἐκολυμβοῦσε μαζί της. Διὰ μίαν φορὰν ἄς γίνῃ γλυκιά ἢ πικρὴ καὶ ἀλμυρὰ θάλασσα.

Ἐφευγεν, ἔφευγεν ὡς δελφίνι, ἐφύσα κ' ἐξέρνα τὸ νερὸν ὡς φάλαйна, καὶ προέβαλλε κοπτερόν τὸν βραχίονα ὡς ξιφίας. Ἐπλεε μὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα, κ' ἐσφιχταγκάλιαζε τὴν νέαν μὲ τὸν ἀριστερόν. Ἄνω τὴν κεφαλὴν της, ἄνω. Ν' ἀναπνέῃ τὸ δακτυλιδένιο στοματάκι της... «Μὴ φοβᾶσαι, ἀγάπη μου!» Καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν θὰ ἐξετοπίζετο ὀργυιάς καὶ ὀργυιάς... Θὰ ἐζύγωνε, θὰ ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ξηράν. «Τώρα, τώρα, ἐφτάσαμε, ψυχὴ μου». Κανὲν δυστύχημα δὲν ἔμελλε νὰ συμβῇ. Ὅλος ὁ κόσμος θὰ ἐσώζετο. «Εὐχαρίστης, ψυχὴ μου; Ὅλα καλὰ τώρα. Ἐπνίγῃ κανεῖς; Ὅχι, ἀφοῦ ἐγλύτωσες σύ». Ὡ, πῶς θὰ ἔπεφταν ἀφανισμένοι, μισοπνιγμένοι, στάζοντες θάλασσαν, ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον. Ἀναπλασμένοι καὶ ἀναβαπτισμένοι. Νέος Ἀδάμ καὶ νέα Εὐα, φέροντες τοὺς χιτῶνας θαλασσοβρεγμένους κολλητὰ εἰς τὴν ἐπιδερμίδα των, περισσότερον παρὰ γυμνοί.

«Ἐκεῖ εἰς τὸν βράχον εἶναι μία σπηλιά. Ὑπαγε ἐκεῖ μέσα, φιλτάτη μου, ν' ἀλλάξῃς». Ἐκείνη, ἂν εἶχε δύναμιν νὰ τὸν ἀκούῃ, θὰ τὸν ἐκοίταζε κατάπληκτος. Ν' ἀλλάξῃ μὲ τί; «Νὰ στεγνώσῃς. Θὰ σοῦ φέρω ἐγὼ φύλλα, ἀπ' ὅλα τὰ δένδρα τοῦ δάσους, ἀγάπη μου, νὰ σκεπασθῇς».

Τέλος, ἀναποδογύρισε τὴν βάρκαν; Ἐπνίξε τοὺς ἐπιβάτας; Τὴν ἔσωσεν ἐκείνην;

Δὲν ἰσχύει τηλαισθησία οὔτε τηλεπάθεια, διὰ νὰ ζητήσωμεν τὰς ψήφους τῶν ἀναγνωστῶν, νοερῶς, ἀκαριαίως, οὐδὲ Κοινοβουλίου τέμενος εἶναι παρ' ἡμῖν ἱερόν, ἀλλὰ ναὸς Εὐβουλίας. Πᾶς συγγραφεὺς ὑποτίθεται ὅτι ἀντιπροσωπεύει τὴν μέσην κρίσιν καὶ τὸ μέσον αἶσθημα τῶν ἀναγνωστῶν του.

Δὲν τὴν ἀναποδογύρισε, δὲν τοὺς ἔπνιξε. Ὀλίγον ἀκόμη ἤθελε διὰ νὰ τὸ κάμῃ, ἀλλὰ τὸ ὀλίγον αὐτὸ ἔλειψεν.

Ἐξαφνα εἶδε νοερὰν ὀπτασίαν, τὴν μορφήν τῆς μητρός του τῆς Μπούρμπαινας, ἐναέριον, παλλομένην. Ἐτράβα τὰ μαλλιά της κλαίουσα καὶ τοῦ ἔλεγε: «Ἄχ! γυιέ μου! γυιέ μου! Τ' εἶν' αὐτὸ ποὺ θὰ κάμῃς;»

Ἐκαμε κρυφὰ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τῆς καρδίας, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ ὑποκάμισόν του. Ἐνθυμήθη καὶ εἶπε τρεῖς φορές τὸ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ», ὅπου τοῦ τὸ εἶχε μάθει, ὅταν ἦτο μικρός, ἢ μήτηρ του, καὶ αὐτὸς ἔκτοτε τὸ εἶχε ξεχάσει. Εἶπεν: «Ἄς πάγῃ, ἢ φτωχή, νὰ ζήσῃ μὲ τὸν ἄνδρα της! Μὲ γειά της καὶ μὲ χαρά της!»

Κατέστειλε τὸ πάθος, ἐπραῦνθη, κατενύγη, ἔκλαυσε κ' ἐφάνη ἥρως εἰς τὸν ἔρωτά του — ἔρωτα χριστιανικόν, ἀγνόν, ἀνοχῆς καὶ φιλανθρωπίας.

(1897)

